

RAADSLIEDEN HOREN ZORGEN BURGERS ALLEEN VOOR DE VORM AAN

Utrecht omgevormd tot 10-minutenstad

Een zebepad dat oplicht als iemand wil oversteken terwijl er een auto aankomt en vijftig slimme led-lantaarnpalen op zonne-energie die fijnstof, geluid en snelheid kunnen meten. Het zijn in de wijk Kanaleneiland de zichtbare getuigen van de omvorming van Utrecht tot 10-minutenstad (zie kader). Uitbreiding met applicaties als camera's met gezichtsherkenning lijkt slechts een kwestie van tijd. Naar bewoners die zich zorgen over maken over het smart city-project, wordt alleen voor de vorm geluisterd, zo leerde een bezoek van De Andere Krant aan het stadhuis van Utrecht. "Aanschrijven? Dat heb ik al gedaan, niemand heeft gereageerd. We willen jullie gewoon een paar vragen stellen."

Hendriëlle de Groot

Robbert Recourt is samen met Dirk Plat, Jozé ten Have en Isis Dijkstra naar het Utrechtse stadhuis getogen, in een poging gehoor te vinden voor zijn zorgen over de snelle, ondemocratische uitrol van smart city Utrecht door de gemeente van burgemeester Sharon Dijksma. 'Troubadour' Recourt heeft een eigen versie van het bekende lied *Utrecht mijn stadsie* gemaakt en brengt het ten gehore in de hal van het gemeentehuis. "Als ik boven op de Dom sta, kijk ik even naar beneden. Dan zie ik mijn oude stadsie, verkocht aan 't SDG. Vrijheid mag u strakjes dromen. Waar u gaat of waar u staat, iedereen wordt opgenomen, door een camera op straat."

Een paar gemeenteraadsleden horen het versje schijnbaar laatdunkend aan, waarna ze teruglopen naar de zaal om de vergadering te hervatten. Een inhoudelijke reactie blijft uit. "Persoonlijk aanschrijven helpt", zegt een raadslid nog. Dijkstra reageert: "Maar dat heb ik gedaan hè, niemand heeft gereageerd. We willen jullie gewoon een paar vragen stellen." Een raadslid reageert. "Komt goed. Dank jullie wel."

De vier actievoerders, allen woonachtig in de provincie Utrecht, zijn zich uit gaan spreken na een lezing over smart city's van onderzoekster en burgeractivist Maartje van den Berg. Ze kwamen erach-

ter dat Utrecht ook in een transitie naar 10-minutenstad zit. "Utrecht zal worden opgedeeld in zeven deelgebieden", vertelt Dijkstra. "Je leeft dan eigenlijk in een soort bubbel. Er komen deelauto's, voetgangers gaan voor, fietsers en het OV worden gestimuleerd en als je dan toch nog een eigen auto hebt, moet je die in een hub neerzetten."

Het viertal ziet het voorval op het stadhuis als een bevestiging van wat ze al dacht: burgers hebben niks te zeggen. Zelfs nu, met een zelfgemaakt lied, een marktkraampje en folders in het stadhuis, zijn de raadsleden quasigeïnteresseerd, omdat het nou eenmaal hoort bij hun functie. "Je zou mogen hopen dat volksvertegenwoordigers geïnteresseerd zijn in de zorgen van hun inwoners, maar hun eigen agenda heeft blijkbaar voorrang", aldus Dijkstra. "Slechts twintig van de 35.000 inwoners van Utrecht Overvecht zijn bevraagd over de omgevingsvisie. Sommige waren het er niet mee eens, maar het college legt de bezwaren naast zich neer."

Er zijn deze dag meerdere bewoners naar het stadhuis gekomen. Allen vrezen dat slimme lantaarnpalen, zebapaden en ander 'smart straatmeubilair' een inbreuk op hun privacy vormen en dat de straling die vrijkomt van het benodigde 5G-netwerk ook nog eens slecht is voor hun gezondheid. "Een smart city tast de leefomgeving en de gezondheid aan", stelt Annemieke Stijlaart-Visscher (46) uit Maartensdijk. "Mijn schrikbeeld is een ontzuilde maatschappij, waarin het gaat om angst en controle boven ver-

trouwen en natuurlijk leven. Robotica gaat steeds verder. Ik ben bang dat in de toekomst alles wordt gecontroleerd vanuit algoritmes." Ze voelt zich geroepen om in actie te komen. "Je moet de keuze maken ergens voor te gaan staan en mensen bewust te maken."

"En als je dan toch nog een eigen auto hebt, moet je die in een hub zetten"

Mohamed Lalouchi (35), is een "betrokken wijkbewoner" uit Utrecht Overvecht, die eveneens de gang naar het bestuurscentrum van de stad maakte. Volgens Lalouchi worden slimme lantaarnpalen, zebapaden en andere smart innovaties bewust ingezet in wijken waar veel moslims wonen, zoals Overvecht en Kanaleneiland. Zijn toon is fel. "Elke keer zijn er gekke, nieuwe projecten in wijken met veel Turken en Marokkanen. De gemeente haalt het niet in haar hoofd om op de Maliesingel, waar de miljonairs wonen, dat soort ongefundeerde projecten op te zetten. Mensen die veel geld hebben, kunnen een advocaat in de arm nemen. Mensen uit Overvecht en Kanaleneiland, hebben niet voldoende kennis van de wetgeving en de meerderheid heeft een laag inkomen. Daar maakt de gemeente

misbruik van." Het idee voor het smart zebepad in Kanaleneiland-Zuid zou zijn bedacht door Mohamed-Amine, een 12-jarige jongen met een moslimachtergrond, nadat de gemeente in 2021 in gesprek ging met de wijkbewoners over hoe de wijk veiliger en duurzamer te maken. Het feelgoodverhaal staat uitgebreid in het AD. Lalouchi betwijfelt de authenticiteit ervan. Hij denkt dat dit bedoeld is om de weerstand weg te nemen bij moslimgemeenschap, omdat het één van hen is, een kind nog wel. "Dat is een smerige manier van politiek bedrijven", vindt hij.

Een van de weinige gemeenteraadsleden die de zorgen van de burgers wel serieus neemt, is Yvonne Hessel van Utrecht Solidair. Aanvankelijk dacht zij dat het wel mee zou vallen met de plannen voor een smart city, maar toen ze zich er meer in verdiepte, schrok ze wakker. "In Overvecht is alles al voorbereid op de 10-minutenstad. Alle faciliteiten die nog ontbreken, moeten er nu komen. Alles zou dan op tien minuten reistijd zijn, zoals school, sport en de supermarkt." De gemeente Utrecht is bijvoorbeeld van plan driehonderd sociale huurwoningen te slopen om een 'brede' middelbare school voor vmbo, havo en vwo uit de grond te stampen. "Zo worden allerlei beslissingen genomen om ervoor te zorgen dat je de wijk niet meer uit hoeft. Overvecht wordt straks een afgesloten wijk", voorspelt Hessel. Het raadslid woont zelf in de Utrechtse binnenstad en zag dat de klassieke lantaarnpalen, die goed bij monumentale gebouwen pasten, werden vervangen door aluminium exemplaren met felle belichting. Veel bewoners zijn hierover gaan klagen en beweren dat het hun nachtrust grondig heeft verstoord. Hessel kwam er tot haar schrik achter dat veel gemeentelijke smart lantaarnpalen neerzetten. Ze vreest dat hetzelfde gaat gebeuren met de lantaarnpalen uit haar wijk.

In de twee jaar dat zij in de gemeenteraad zit, loopt zij tegen de nodige frustraties aan. "De gemeenteraad en beleidsmakers zijn bekend met een soort dedain: wij weten wel wat goed is voor de inwoners. Maar intussen doen ze van alles, zonder inspraak van die bewoners." Ze noemt als voorbeeld de kap van 130 bomen in een groene strook in de wijk Overvecht. "Het college ramt het er gewoon door, ze vormen een blok tegenover de coalitie." Intussen werd gedaan alsof de bewoners wel degelijk zijn betrokken. "Dat is schijnparticipatie", besluit Hessel. ■

Utrecht een van de drie voortrekkers van Europa

Utrecht moet een 10-minutenstad worden. Alle voorzieningen, zoals werk, kinderopvang, school, de dokter, het park en de supermarkt moeten dan te vinden zijn binnen tien minuten reistijd, waardoor je de wijk in principe niet uit hoeft, zo staat in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU 2040). De slimme innovaties die hiervoor benodigd, zijn onderdeel van het Integrated and Replicate solutions for co-creation in Sustainable cities-project, oftewel IRIS. De stad Utrecht is als zogenaamde Lighthouse City één van de drie Europese voortrekkers binnen dit internationale H2020 smart city-initiatief, samen met de Zweedse stad Göteborg en het Franse Nice. Het lijkt een kwestie van tijd voordat zonnepanelen in de Utrechtse wijk Lombok aan oplaadpalen van elektrische auto's worden gekoppeld. Andere Lighthouse City's en de Follower City's zullen deze innovaties repliceren en zo kunnen de duurzame oplossingen uit de Utrechtse wijken Lombok en Kanaleneiland zich verspreiden over Europa, zo staat op de website IRIS Utrecht. ■

